

Libera prestare a serviciilor și dreptul de stabilire a societăților de asigurări

Cristina-Alexandra Darie

Insurance companies, reinsurance companies and insurance-reinsurance companies authorized in one EU Member States can carry out insurance or reinsurance activity in another member state, under the right of establishment and freedom to provide services. The right of establishment of an insurer can be done either by setting up principally by transfer of the principal activity in another Member State, either by setting up a secondary establishment. To talk about carrying out insurance business by the free provision of services, the risk must be located in another member state than that in which the establishment to which the insurance contract was concluded. These companies should be subject to a system of prior approval and financial control of the single Member State of origin (home country control). Court of Justice has issued decisions which ruled not to apply or correct application by Member-States the provisions of European Directives into national law. In Romania, Chapter III ¹ of Law 32/2000, regarding insurers right of establishment and freedom to provide service and the Order of the Insurance Supervisory Commission nr.14/2009 to implement the rules on business insurance/reinsurance in Romania in the right of establishment and freedom to provide services, transpose the European law provisions in the field and determine the conditions relating to notification to the competent authority for the activity within the host Member State and the conditions of exercise activity.

Key words: Insurance companies, Freedom to provide services, Right of establishment, Home country control, The Single European passport.

JEL classification: G22

1. Introducere

Până la adoptarea acquis-ului comunitar din domeniul liberei prestări a serviciilor și a dreptului de stabilire, legea română permitea doar în condiții restrictive accesul societăților de asigurări străine pentru a-și desfășura activitatea în România.¹ În prezent, potrivit art.11 alin.1 lit.b, din Legea nr.32/2000, activitatea de asigurare în România poate fi exercitată și de: asigurători sau reasigurători autorizați în statele membre, care desfășoară activitate de asigurare sau de reasigurare pe teritoriul României în conformitate cu dreptul de stabilire și libertatea de a presta servicii. Ordinul Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor (CSA) nr.14/2009 pune în aplicare Normele privind activitatea de asigurare/reasigurare în România în baza dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii, emise în aplicarea legii. De asemenea, art.12 alin.(6) din Legea nr.32/2000, prevede că autorizația acordată unui asigurător de către Comisia de Supraveghere a Asigurărilor este valabilă pe întregul teritoriu al Comunității Economice Europene (CEE) și al statelor aparținând Spațiului Economic European, în conformitate cu dreptul de stabilire și cu libertatea de a presta servicii.

Societățile de asigurări autorizate în oricare dintre statele membre ale Spațiului Economic European (SEE) care vor desfășura activitatea și în România se supun autorității de reglementare care le-a autorizat și nu intră în sfera de supraveghere a CSA. Reclamațiile pot fi depuse și la CSA, aceasta nu are însă atribuția legală de a soluționa reclamațiile făcute de asigurații care au încheiat contracte de asigurare cu societățile mai sus menționate.

2. Principiile comunitare

Principiile fundamentale ale autorizării societăților care desfășoară activități din domeniul asigurărilor au fost enunțate de Tratatul CEE

¹ A se vedea Octavian Căpățână, *Societățile comerciale*, Ed.Lumina Lex, 1996, pg.419, cu privire la cerința asocierii cu persoane fizice sau juridice de naționalitate română și la posibilitatea organizării de reprezentanțe în România, potrivit Legii nr.47/1991, în prezent abrogată.

de la Roma, și anume libertatea de a-și stabili un sediu art.(43) și libertatea de prestare a serviciilor (art.49). Pe teritoriul Uniunii Europene societățile de asigurări își pot desfășura activitatea în liberă prestare a serviciilor, potrivit dispozițiilor directivelor 92/96 CEE și Directiva nr. 92/49 CEE. Curtea de Justiție a Comunităților Europene a emis decizii care completează și particularizează acest domeniu, dintre care cele cu o mai mare semnificație sunt: deciziile Reyners și Van Binsbergen din 3 dec.1974, decizia Coenen din 26 nov. 1975, cele patru decizii privind asigurarea-coasigurarea din 4 dec. 1986¹ și decizia Poucet și Pistre privind asigurările sociale din 17 febr. 1993.² Pentru definirea noțiunii de societate de asigurări, în dreptul comunitar, se face referire la sediul social.

Prin cele patru decizii denumite de « asigurare-coasigurare » din 4 decembrie 1986, Curtea de Justiție a formulat în materia liberei prestări a serviciilor o adevărată doctrină.³ Astfel, în decizia C 220/83 Comisia Europeană contra Republicii Franceze⁴, s-a pronunțat în legătură cu neaplicarea corectă de către aceasta în legislația națională a prevederilor Directivei privind coasigurarea comunitară din 1978, prin legiferarea obligației asigurătorului care emite o poliță de asigurare asupra unui bun situat pe teritoriul Franței de a deține un stabiliment pe teritoriul acesteia. O asemenea obligație contravine principiului liberei prestări a serviciilor. Potrivit deciziei C 205/84 luată în cazul Republicii Federale Germania, care supusese toate societățile de asigurări care desfășoară activitate de asigurare pe teritoriul său legii statului german, Curtea a statuat că o asemenea prevedere reprezintă

¹ Yvonne Lambert-Faivre, Laurent Leveneur, *Droit des assurances*, "Daloz", Paris, 2005, pg.68.

² Yvonne Lambert-Faivre, Laurent Leveneur, *op.cit.*; Jean-Claude Berr, *Jurisprudence communautaire en matiere d'assurance*, Revista Responsabilite Civile et Assurance, 1996.

³ Yvonne Lambert-Faivre, Laurent Leveneur *op.cit.*, pg.68 ; Barbara Pasa, Gian Antonio Benacchio, *The harmonization of civil and commercial law in Europe*, Central European University Press, Budapesta, 2005, pg.165

⁴ Decizia în cazul C 220-83 *Comisia Europeană contra Republicii Franceze*, 4 decembrie 1986, ECR 1986, pg. 3 663.

o încălcare a libertății prestării de servicii. În doctrina franceză¹ s-a afirmat că deciziile din 4 decembrie 1986 prin care s-a recunoscut efectul direct al art. 59 (devenit, după modificare, art. 49 CE) în materia asigurărilor, au avut un impact considerabil în construcția comunitară.

Menționăm și alte decizii relevante în domeniul liberei prestări a serviciilor de asigurări, precum: Decizia din 28 ianuarie 1992 în Cauza C-300/90 Comisia contra Regatul Belgiei [1992], prin care s-a considerat că reprezintă o restricționare a libertății de a presta servicii prevederile conținute de legislația belgiană care condiționează beneficiul unor deduceri de taxe pentru asigurați numai pentru asigurările contractate cu asigurători care sunt stabiliți în respectivul stat-membru; Decizia din 4 decembrie 1986 în Cauza C-252/83 Comisia contra Danemarca [1986] în care s-a concluzionat că, având în vedere domeniul asigurării directe în general, cerința unei autorizări separate de către autoritățile statului în care a fost prestat serviciul rămâne justificat în anumite condiții, dar pe de altă parte Curtea a considerat că cererea existenței unui stabiliment (establishment), care reprezintă negarea libertății de a presta servicii, a depășit ceea ce era necesar pentru atingerea acestui scop și a adus atingere art.59 și 60 din Tratat.

Societățile de asigurări care desfășoară activitatea în libera prestare de servicii pot garanta, prin sediul lor social sau în alt stabiliment situat într-unul din statele-membre ale Spațiului Economic European, un risc situat pe teritoriul altui stat-membru. Pentru a putea vorbi despre asigurare în liberă prestare de servicii, riscul trebuie situat într-un alt stat-membru decât cel în care se află stabilimentul prin care a fost încheiat contractul de asigurare. Aceste societăți trebuie să se supună unui regim de agrementare prealabilă și de control unic financiar al societății de asigurări de către statul membru de origine (unde se află sediul său social). Societățile de asigurări comunitare își pot desfășura

¹ Christian Gavalda, Gilbert Parleani, Droit des affaires de l'Union Europeenne, Ed. Litec, 1995.

activitatea și în temeiul libertății de stabilire, regim sub care acoperă un risc sau își asumă un angajament situat într-un stat membru prin intermediul unei sucursale înființate în acel stat. Această libertate permite să se constituie cu titlu principal (să transfere complet și definitiv sediul unei activități dintr-un stat-membru într-altul) sau cu titlu secundar (de a crea agenții sau sucursale într-un alt stat UE, fără a mai fi necesară autorizarea prealabilă a statului unde ele sunt stabilite).¹ Dreptul de stabilire se poate realiza, așadar, în două forme: fie constituirea cu titlu principal prin transferul activității principale în alt stat membru,² fie crearea unui sediu secundar.³

Potrivit Directivei 92/96/CEE a Consiliului, din 10 nov. 1992 privind asigurările directe de viață, care modifică directiva 90/619/CEE și directiva 79/267/CEE, în articolul 8 sunt prevăzute formele de organizare cerute societăților de asigurare care solicită agrementul statului membru de origine.

Cea de-a treia generație de directive adoptate la nivel comunitar european, și anume Directiva 92/49 privind asigurările generale și Directiva 92/96 privind asigurările directe de viață⁴, au contribuit la consolidarea pieței unice a asigurărilor prin adoptarea a două principii care guvernează activitatea de asigurări, și anume principiul recunoașterii mutuale și principiul pașaportului unic european sau al autorizării țării de origine. Aceste două principii reprezintă precondiția

¹ Yvonne Lambert Faivre, Laurent Leveneur, *op.cit.*, pg.68.

² Decizia din 27.9.1988 Cazul 81/87 Daily Mail și General Trust, European Court Reports pg.5483 par.19.

³ *Insurance in the EEC. The European Community's Programme for a New Regime*, Lloyd's of London Press Ltd, Clifford Chance, 1990, pg.5, 31 și urm.

⁴ Directiva 92/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a dispozițiilor legale, de reglementare și administrative privind asigurarea directă, alta decât asigurarea de viață, și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 88/357/CEE („a treia directivă privind „asigurarea generală”).

Directiva 92/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 noiembrie 1992 de coordonare a dispozițiilor legale, de reglementare și administrative privind asigurarea directă de viață, și de modificare a Directivelor 79/267/CEE și 90/619/CEE („a treia directivă privind „asigurarea de viață”).

esențială pentru existența pieței unice a asigurărilor și un indicator al gradului de armonizare al legislației asigurărilor la nivel comunitar¹.

În baza principiului *pașaportului unic european* orice asigurător poate desfășura activitatea de asigurare pe teritoriul oricărui alt stat membru în virtutea dreptului de stabilire sau a liberei prestări a serviciilor doar în baza autorizării statului de origine, fără a mai fi necesară o altă autorizare din partea statului în care își desfășoară activitatea. Principiul recunoașterii mutuale se referă la faptul că fiecare stat membru va recunoaște autorizația acordată de statul-membru de origine societății de asigurări, fără a mai fi necesară o altă autorizare ulterioară.²

În materia asigurărilor de viață a fost adoptată o nouă directivă a Parlamentului și a Consiliului menită să consolideze textele directivelor anterioare - 2002/83³, prin care sunt preluate dispozițiile referitoare la libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii de asigurare de viață care permit recunoașterea mutuală a autorizărilor și obținerea unei licențe unice valabile pe întreg teritoriul UE.

3. Legislația internă

În ceea ce privește *dreptul de stabilire*, Ordinul CSA nr.14/2009 pentru punerea în aplicare a Normelor privind activitatea de asigurare/reasigurare în România în baza dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii⁴ prevede că orice asigurător/reasigurător, care deține o autorizație de funcționare emisă de autoritatea competentă a statului membru de origine, poate desfășura activitatea de asigurare/reasigurare pe teritoriul României prin intermediul unei *sucursale(s.n.)*, cu notificarea prealabilă a Comisiei de Supraveghere a

¹ Barbara Pasa, Gian Antonio, *op.cit.*, pg.170; Herman Cousy, *Les differents cadres juridiques de l'assurance*, în Encyclopedie de l'Assurance, Ed.Economica, Paris, 1997, pg.207.

² A se vedea Barbara Pasa, Gian Antonio Benacchio, *op.cit.*, pg. 171.

³ Directiva 2002/83 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea directă de viață, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L345 din 19 decembrie 2002, pg..1

⁴ Ordinul CSA nr.14/2009 publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 569 din 14/08/2009.

Asigurărilor de către autoritatea respectivă. Înainte ca sucursala unui asigurător/reasigurător să își înceapă activitatea, în baza dreptului de stabilire, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor va comunica asiguratorului/reasiguratorului și autorității competente din statul membru de origine legislația ce trebuie respectată de către sucursală și condițiile în care trebuie să fie exercitată activitatea de asigurare/reasigurare pe teritoriul României.

Desfășurarea activității de asigurare/reasigurare pe teritoriul României, în baza *libertății de a presta servicii*, este posibilă pentru orice asigurător/reasigurător, care deține o autorizație de funcționare, emisă de autoritatea competentă a statului membru de origine, cu condiția notificării prealabile a Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor de către autoritatea respectivă. Notificarea va fi însoțită și de informații privind procedurile de soluționare a reclamațiilor, inclusiv denumirea și adresa organismului care se ocupă cu soluționarea acestora.

Condiția notificării prealabile a Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor de către autoritatea din statul membru de origine este o condiție prealabilă și necesară pentru ambele cazuri.

Ordinul prevede în mod distinct condițiile pe care trebuie să le îndeplinească asigurătorii/reasigurătorii care doresc să practice anumite clase de asigurări, în baza dreptului de stabilire și prin libera prestare a serviciilor, deși cerințele suplimentare impuse de lege cu privire la clasele de asigurări pe care doresc să le practice aceste categorii de asigurători sunt identice. Pentru asigurătorii care intenționează să desfășoare activități în baza dreptului de stabilire, cât și pentru cei care doresc practicarea activităților de asigurare prin libera prestare a serviciilor, *asigurările obligatorii* nu pot fi practicate decât cu aprobarea Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor, iar pentru practicarea *asigurărilor de sănătate* trebuie să prezinte Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor condițiile contractuale generale și specifice, redactate în limba română, anterior subscrierii polițelor respective. Pentru a acoperi riscurile prevăzute în clasa de asigurări

generale nr. 10 "*Asigurări de răspundere civilă auto*" (altele decât răspunderea transportatorului), asigurătorul va trebui :

- a) să comunice numele și adresa reprezentanței de despăgubiri;
- b) să depună documentele oficiale care confirmă calitatea de membru al Biroului Asigurătorilor de Autovehicule din România și al Fondului de Protecție a Victimelor Străzii;
- c) să desemneze un reprezentant pentru administrarea daunelor pe teritoriul României;
- d) să îndeplinească condițiile stabilite prin legislația română în vigoare privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule.

Pentru societățile de asigurări care doresc să vândă polițe RCA pentru vehiculele înmatriculate/înregistrate în alt stat membru este necesar, așa cum a statuat printr-o decizie și Comisia de Supraveghere a Asigurărilor¹, în concordanță cu principiul european al liberei circulații a serviciilor, ca mai întâi să îndeplinească procedurile legale de notificare a autorității de supraveghere din acel stat cu privire la intenția de a vinde asemenea asigurări, conform dispozițiilor Legii nr.32/2000, cu modificările și completările ulterioare și cu respectarea prevederilor legale naționale ale țării respective.

Condiții speciale trebuie îndeplinite și în cazul în care asigurătorul/reasigurătorul intenționează să acopere riscuri prevăzute în clasa de asigurări generale nr. 17 "*Asigurări de protecție juridică*", în sensul că acoperirea cheltuielilor cu asistența juridică trebuie să facă obiectul unui contract separat de cel încheiat pentru alte clase de asigurare sau se tratează într-un capitol separat al unei polițe unice, în care se precizează natura acoperirii cheltuielilor de asistență juridică, conform prevederilor legale în vigoare.

¹ Decizia CSA din 27 august 2008, www.csa-isc.ro

Pentru acoperirea riscurilor prevăzute în clasa de asigurări generale nr. 18 "*Asigurarea de asistență a persoanelor aflate în dificultate în cursul deplasărilor sau absențelor de la domiciliu ori de la locul de reședință permanentă*", studiul de fezabilitate prevăzut pentru această clasă va cuprinde și următoarele informații:

- a) dovezi privind existența personalului calificat;
- b) rețeaua de asistență ce urmează a fi folosită pentru îndeplinirea obligațiilor aferente acestei clase de asigurări.

Asigurătorilor/ reasigurătorilor le revin obligații cu privire la modalitatea și mențiunile pe care trebuie să le conțină promovarea pe piața românească, prin orice modalitate de marketing.

Momentul efectiv de la care asigurătorul/reasigurătorul poate *începe să desfășoare activitatea*, în baza libertății de a presta servicii, este după ce CSA și autoritatea competentă din statul membru de origine îi comunică faptul că au luat cunoștință de intenția sa.

Autoritatea competentă din statul membru de origine va fi notificată în scris de asigurător/reasigurător, cu privire la orice modificări ale informațiilor notificate inițial.

Asigurații, beneficiarii polițelor de asigurare și terții păgubiți beneficiază de *protecție specială*, în vederea asigurării unei protecții uniforme, printr-o monitorizare continuă a Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor. Desfășurarea de activități care nu sunt cuprinse în notificare atrage informarea autorității competente din statul membru de origine. Dacă societatea nu respectă legislația română în vigoare, îi va fi solicitat să adopte măsuri de remediere a situației, iar dacă aceasta nu a adoptat toate măsurile necesare, CSA va informa autoritatea competentă din statul membru de origine, în vederea impunerii unor măsuri de remediere pe care CSA le va sugera, însă dacă măsurile luate de autoritățile din statul membru de origine se dovedesc a fi inadecvate și/sau insuficiente, CSA va trece la aplicarea de sancțiuni inclusiv

interzicerea desfășurării activității și a subscrierii de noi polițe de asigurare.

Împotriva unui asigurator/reasigurator, care desfășoară activitate în România în baza dreptului de stabilire, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor poate aplica toate măsurile prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv asupra proprietăților pe care acesta le deține pe teritoriul României (art.31 din Ordinul CSA nr.14/2009).

Controlul activității asiguratorilor/reasiguratorilor care desfășoară activitatea în baza dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii este desfășurat de autoritatea competentă din statul membru de origine, iar în anumite condiții poate fi desfășurat și de CSA. CSA solicită, după consultarea cu autoritatea competentă din statul membru de origine, informații cu privire la resursele specifice pe care asiguratorul/reasiguratorul își propune să le utilizeze, în scopul oferirii produselor sale pe piața românească.

Reclamațiile depuse de asigurați, de beneficiari ai polițelor de asigurare și de terți păgubiți, persoane juridice sau fizice române, sunt administrate de către organismul care se ocupă cu soluționarea reclamațiilor din statul membru de origine, dar pentru facilitarea rezolvării pe cale amiabilă a reclamațiilor primite, CSA le transmite organismului desemnat de asigurator/reasigurator, prin notificarea inițială, iar dacă este posibil, informează reclamantul cu privire la modul în care va fi soluționată reclamația.

S-a afirmat în doctrină, referitor la posibilitatea statelor membre de a interveni în privința societăților de asigurare europene care operează pe teritoriul lor, dar nu sunt autorizate de acestea, că pot emite norme cu caracter de protecție, fie să se adreseze Comisiei Europene sesizând încălcarea de către statul membru de origine al societății de asigurare a obligațiilor sale privind autorizarea și realizării supravegherii unice.¹

¹ Valentin Voinescu, *Considerații privind regimul comunitar al asigurărilor*, Revista de Drept Comercial nr.7-8/2005, pg. 136.

Legat de noțiunile relevante pentru dreptul de stabilire și libera prestare a serviciilor, Legea nr.32/2000 definește la art.2 lit.A pct.20 *statele membre* drept “statele membre ale Uniunii Europene și celelalte state aparținând Spațiului Economic European”, iar la pct.26 *statul membru de origine* precum “statul membru în care este situat sediul social al asiguratorului sau al reasiguratorului”. Punctul 40 al aceluiași articol definește *sediul* ca fiind “sediul social al unui asigurator, reasigurator, intermediar în asigurări și/sau în reasigurări, persoană juridică, precum și agenția sau sucursala acestora, după caz”.

4. Cu privire la diferența între libertatea de a presta servicii și dreptul de stabilire în materia asigurărilor

Pentru că între prestarea serviciilor ca libertate de a presta servicii și dreptul de stabilire linia de demarcație este dificil de trasat și ca urmare au existat neconcordanțe în înțelegerea și aplicarea de către statele membre, Comisia Europeană a emis un Comunicat Interpretativ ¹cu privire la acest aspect.

Libertatea de stabilire permite unei societăți al cărei sediu social se afla într-un stat membru (statul de origine) să înființeze o sucursala sau o agenție pe teritoriul unui alt stat-membru (stat-gazda) în aceleași condiții cu cele rezervate societăților din țara-gazdă. Libertatea de stabilire se traduce printr-o interdicție adresată statelor-membre de a menține în legislația lor națională dispoziții discriminatorii față de societățile din alte state-membre. Prin decizia Van Binsbergen din 3 dec. 1974, noțiunea de stabiliment a fost caracterizată printr-o "prezență permanentă", iar prin decizia Reinhard Gebhard din 30 nov. 1995 acestei noțiuni i s-a dat un sens mai larg, prin referire la o persoană care exercită o activitate într-o manieră stabilă și continuă într-un stat-membru.

¹ Commission Interpretative Communication, “Freedom to provide services and the general good in the insurance sector”, OJ C043 din 16/02/2000, pg.5-27.

Art.50 alin.(3) din Tratatul CE este totuși edificator: „persoana prestatoare a unui anumit serviciu, poate, în vederea derulării efective a acestuia, să-și desfășoare temporar activitatea în statul pe teritoriul căruia serviciul este oferit, în aceleași condiții cu cele impuse de acest stat persoanelor fizice/juridice care au cetățenia/ naționalitatea acestuia”. Caracterul *temporar* definește activitatea desfășurată în baza liberei prestări de servicii. Dacă activitatea se desfășoară cu caracter de continuitate, se vor aplica condițiile legale ale statului membru gazdă cu privire la dreptului de stabilire. Și în doctrina română s-a constatat că ceea ce distinge aplicarea unui regim juridic sau altuia este rezultatul evaluării activității sale în raport cu statul membru în care acesta își oferă serviciile sale, regimul aplicabil putându-se modifica în virtutea evoluției respectivei activități. Criteriile de evaluare vor fi cele stabilite de jurisprudența europeană: durata, regularitatea, periodicitatea și continuitatea.¹ Infrastructura organizată de societatea de asigurări care desfășoară activitate de asigurare în regim de liberă prestare a serviciilor poate fi alocată pentru derularea acestei activități doar dacă această alocare are ca și cauză prestarea unor servicii care au caracter temporar.²

Specific desfășurării activității de asigurare este folosirea intermediarilor de asigurări. Jurisprudența comunitară a trebuit să ofere soluții pentru situația în care o societate de asigurare apelează la persoane juridice independente cu sediul în alt stat membru. Pentru ca activitatea desfășurată printr-un agent independent să intre sub incidența aplicării art.43 Tratatul CE, este nevoie ca agentul să se afle sub controlul și direcția respectivei societăți, precum și să aibă dreptul să angajeze societatea de asigurări din punct de vedere juridic, iar instrucțiunile primite să aibă caracter permanent.³ Comisia Europeană a decis că un agent independent este liber să-și organizeze proporția

¹ A se vedea Valentin Voinescu, *Considerații privind regimul comunitar al asigurărilor*, Revista de Drept Comercial nr.7-8/2005, pg. 136.

² *Idem. op.cit.*, pg.143

³ Peter Stone, *EU private international law. Harmonization of laws*, Ed. Edward Elgar European Law, United Kingdom, 2006, pg.100.

timpului alocat pentru interesele societății pe care o reprezintă și nici nu poate fi împiedicat de către acesta să reprezinte alți competitori ¹ Încheierea de contracte de asigurări care acoperă un risc localizat într-un alt stat-membru decât cel în care își are sediul societatea de asigurări cu care a fost încheiat, prin intermediul Internetului, este considerată o activitate de asigurări desfășurată ca libera prestare de servicii, fără deplasarea părților contractante.² Potrivit pct.19 din Directiva 2000/32/CE privind comerțul electronic, o prezență în principal electronică sub forma unui website nu reprezintă un sediu (establishment).³

Legislația privind libera prestare a serviciilor a întâmpinat dificultăți în a fi pusă în practică pe teritoriul Uniunii Europene în lipsa unei armonizări prealabile a dreptului contractului și a dreptului fiscal, care a impus reguli specifice de determinare a legii aplicabile. Comisia a admis că orice societate de asigurări poate exercita activitatea pe aceleași teritorii ca libertate de prestare a serviciilor și simultan printr-o sucursală, chiar dacă se referă la aceleași activități

Concluzii

Reglementările comunitare încadrează activitatea de asigurare în sfera serviciilor. Pentru societățile de asigurări există un sistem unic de autorizare, supraveghere și control financiar a societăților de asigurare de către statul membru în care acestea își au sediul social (statul membru de origine), iar pe baza acestei autorizări societățile pot desfășura activități de asigurare în oricare dintre statele-membre, fie

¹ Decizia din Cauza C 139/80 Blankaert&Willems vs. Trost, publicată în ECR 819(1981)

² Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2000/31/CE din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societăților informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă; Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, modificata prin Legea nr. 121/2006.

³ Directiva prevede că „Sediul unui furnizor de servicii se determină în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, unde conceptul de stabilire implică exercitarea efectivă a unei activități economice printr-un sediu stabil și pentru o perioadă nedeterminată.(...) Sediul unei societăți comerciale care furnizează servicii printr-un site de Internet nu este locul în care se instalează tehnologia care constituie suportul site-ului sau locul în care site-ul poate fi accesat, ci locul în care aceasta își desfășoară activitatea economică.”

prin, de exemplu, deschiderea de agenții sau sucursale, fie în temeiul libertății de a presta servicii.

Prin cele 4 decizii emise la 4 decembrie 1986 de către Comisia Europeană, s-a recunoscut efectul direct al art.59 din Tratatul CE(actual art. 49) privind libertatea de a presta servicii în materia asigurărilor, creând bazele unei doctrine în domeniu. Deși la un moment dat, în practică, cele două libertăți au fost dificil de conturat, Comisia Europeană a explicat granița dintre acestea, pornind de la caracterul temporar sau de continuitate al celor două.

Legislația română a asigurărilor a preluat acquis-ul comunitar în domeniu, iar Comisia de Supraveghere a Asigurărilor a adoptat norme în aplicarea legii care prevăd condițiile de acces pentru asiguratorii și reasiguratorii la desfășurarea activității de asigurare potrivit celor două drepturi. Pentru practicarea anumitor clase de asigurări, legea română prevede o serie de cerințe suplimentare.

Bibliografie

Berr, Jean-Claude, *Jurisprudence communautaire en matiere d'assurance*, în Rev. „Responsabilite Civile et Assurance”, 1996.

Căpățână, Octavian, *Societățile comerciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1996.

Chance, Clifford, *Insurance in the EEC. The European Community's Programme for a New Regime*, Lloyd's of London Press Ltd, London, 1990.

Cousy, Herman, *Les differents cadres juridiques de l'assurance*, în „Encyclopedie de l'Assurance”, Ed. Economica, Paris, 1997.

Gavalda, Christian; Parleani, Gilbert, *Droit des affaires de l'Union Europeenne*, Ed. Litec, Paris, 1995.

Lambert-Faivre, Yvonne; Leveneur, Laurent, *Droit des assurances*, "Daloz", Paris, 2005.

Pasa, Barbara; Benacchio, Gian Antonio, *The harmonization of civil and commercial law in Europe*, Central European University Press, Budapest, 2005.

Stone, Peter, *EU private international law. Harmonization of laws*, Ed. Edward Elgar European Law, United Kingdom, 2006.

Voinescu, Valentin, *Considerații privind regimul comunitar al asigurărilor*, în „Revista de Drept Comercial” nr.7-8, 2005.

***, *Decizia în cazul C 220-83 Comisia Europeană contra Republicii Franceze*, ECR, 4 decembrie 1986.

***, *Cauza C-300/90, Comisia contra Regatul Belgiei*, ECR, 1992, pg. I-305 par. 22.

***, *Cauza C-252/83 Comisia contra Danemarca*, ECR, 1986.

***, *Decizia din 27.9.1988 Cazul 81/87 Daily Mail și General Trust*, ECR, 1988.

***, *Decizia din Cauza C 139/80 Blankaert & Willems vs. Trost*, ECR 819, 1981.

***, *Freedom to provide services and the general good in the insurance sector*, Commission Interpretative Communication, , OJ C043 din 16/02/2000.

***, *Ordinul CSA nr.14/2009*, Monitorul Oficial, Partea I nr. 569 din 14/08/2009.

***, *Decizia CSA din 27 august 2008*, www.csa-isc.ro

Cristina-Alexandra DARIE, avocat, doctorand la Catedra de Drept din Academia de Studii Economice, având ca teză de doctorat „Regimul juridic al societăților comerciale de asigurări”.

Lucrări publicate (selecție):

– Neagu, Cristina (2006): “Dobândirea dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii din spațiul comunitar în lumina ultimelor evoluții”, *Contabilitate și Informatică de Gestiune*, 15: 82-88.

– Neagu, Cristina (2005): “Recent legal changes in Romania to protect women against domestic and social violence”, *Gender, conflict and violence*, editors: Renate C.A. Klein, Bernard Wallner, Studien Verlag, Vienna.